



Către: Senatului României

Subiect:

Observații și propuneri de îmbunătățire pentru propunerea legislativă:

B605/2025¹

Propunere legislativă pentru modificarea art.55, alin.(3) din Legea nr.360/2023 privind sistemul public de pensii cu modificările și completările ulterioare

[PSD-82.05 % ; Neafiliați-5.13 % ; Minorități-2.56 % ; PNL-1.28 %]

Stimați Senatori,

Propunerea vizează modificarea Art. 55, alin. (3) din Legea nr. 360/2023 (privind sistemul public de pensii) și că problema semnalată provine din Normele metodologice (HG nr. 181/2024), care impun ca stagiile de cotizare în condiții speciale de muncă să fie realizate pe toată durata programului normal de lucru dintr-o lună.

Această cerință exclude lucrătorii care desfășoară, ocazional, activități de instructaj, pregătire profesională sau mentenanță în acea lună, chiar dacă angajatorii au plătit contribuția majorată (8%) pentru perioada lucrată efectiv în condiții speciale.

Nerespectarea Contributivității

Inițiatorii propunerii legislative subliniază că situația actuală încalcă flagrant principiul contributivității, conform căruia drepturile de asigurări sociale se cuvin în temeiul contribuțiilor plătite.

De asemenea, problema este critică pentru categorii profesionale largi, afectând recunoașterea stagiului complet de cotizare contributiv necesar pentru reducerea vârstei standard de pensionare.

Personal susțin cu tărie raționalitatea, calitatea actului normativ, debirocratizarea, transparența decizională totală și eficiența administrativă.

Mă voi concentra pe modul în care o intervenție punctuală, cum este această propunere, se aliniază sau contrazice aceste principii.

RECALIBRAREA RAȚIONALĂ A SISTEMULUI DE PENSII ÎN PERSPECTIVA PERSONALĂ

Capitolul I: Introducere, context legislativ și fundamentul rațional al guvernanței

1. Contextul legislativ al Legii nr. 360/2023 și premisa conflictului normativ

Sistemul public de pensii din România a intrat într-o nouă etapă legislativă odată cu intrarea în vigoare, la 1 septembrie 2024, a Legii nr. 360/2023.

Pentru aplicarea coerentă a prevederilor legii primare, Executivul a adoptat Normele metodologice prin Hotărârea de Guvern (HG) nr. 181/2024.

Intenția acestui cadru normativ secundar a fost aceea de a detalia mecanismele de calcul și recunoaștere a stagiilor de cotizare.

O problemă sistemică majoră a apărut la nivelul reglementării administrative, mai precis la

¹ Inițiatori: Bică Andra; Buzatu Oana-Constantina; Cașcaval Dan; Carp Ionel; Ciuperceanu Ionuț-Ciprian; Corlățean Titus; Dogariu Eugen; Dunca Marius-Alexandru; Federovici Doina-Elena; Floroiu Ionel; Graur Cătălin; Humelnicu Marius; Mălăiescu Luca; Mărginean Lucian; Mazilu Liviu-Lucian; Mihai Daniela; Mohan Aurel-George; Moise Sorin; Nicula Mircea-Cristian; Orban Carmen; Păduraru Răducu-Adrian; Presură Alexandra; Puiu Ovidiu; Resmeriță Cornel-Cristian; Rujan Ion-Cristinel; Stan Ioan; Stoiciu Victoria; Streinu Cercel Adrian; Stroe Felix; Tănăsescu Alina-Elena; Vlașin Sorin; Amet Varol; Andrei Cosmin; Barbu Florin-Ionuț; Bejinariu Eugen; Bogdănel Lucian-Gabriel; Budacă Vasile; Chirilă Virgil Alin; Ciucă Liviu-Bogdan; Constantinescu Sergiu-Mircea; Cotîrleț Paul-Claudiu; Dolineaschi Andrei; Fîfor Mihai-Viorel; Furtună Mirela; Georgescu Gheorghe-Daniel; Ghera Giureci-Slobodan; Ghigiu Alexandru-Mihai; Govor Mircea-Vasile; Hagi Augustin-Florin; Iancu Marius-Ionel; Intotero Natalia-Elena; Jianu Iosif-Florin; Lungu Romeo-Daniel; Mărgărit Mitică-Marius; Matichescu Mirela-Florența; Mihalcea Silvia-Claudia; Mihaș Bogdan-Florin; Mina Marian; Moiseev Alexandrin; Neață Eugen; Popa George-Adrian; Popa Ștefan-Ovidiu; Răducanu Sebastian; Rogobete Alexandru-Florin; Samoilă Ion; Sandu Viorica; Scarlat George; Tîlvăr Angel; Toma Ilie; Trif Bogdan Gheorghe; Weber Mihai

Articolul 27, alineatul (1) din HG nr. 181/2024.

Această dispoziție stipulează că stagiile de cotizare realizate în locurile de muncă prevăzute de lege ca fiind în condiții speciale se consideră astfel *numai* dacă activitatea se desfășoară „pe toată durata programului normal de lucru dintr-o lună”.

Această cerință calendaristică absolută, impusă prin norma secundară, a generat o situație de profundă injustiție socială și a condus la o **încălcare directă a principiului contributivității**.

Acest principiu fundamental al sistemului de asigurări sociale, consacrat la Articolul 2, litera c) din Legea nr. 360/2023, stipulează că drepturile de asigurări sociale se cuvin „în temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite”.

Deși angajatorii din sectoarele cu condiții speciale plătesc contribuția suplimentară de 8% pentru perioada efectiv lucrată, norma administrativă strictă refuză recunoașterea stagiului special pentru întreaga lună dacă au existat abateri, chiar justificate.

2. **Prezentarea cadrului ideologic: principiile fundamentale ale unei guvernări raționale**

Trebuie să existe un etalon critic prin care se poate evalua calitatea actului de guvernare.

Pornind de la ideea că **rațiunea trebuie să fie motorul acțiunii**, iar lipsa de baze raționale în deciziile publice generează rezultate iraționale, fapt dovedit direct de eșecului guvernărilor din ultimele trei decenii, care au produs nonvalori, corupție și politicianism.

(Doar) Vorbiți de **separarea deplină și reală a puterilor în stat**.

Acest deziderat implică o corecție majoră în zona puterii executive, pentru a se asigura că Guvernul aplică legile într-o manieră care funcționează independent de interesele partidelor politice.

Scopul este acela de a elimina uzul excesiv de acte normative defectuoase sau iraționale, precum ordonanțele de urgență, sau, implicit, Hotărârile de Guvern slab fundamentate.

Discrepanța identificată între Legea Pensiilor și Normele sale de aplicare, unde un act al Executivului (HG) anulează un principiu juridic stabilit de Legislativ (Legea), reprezintă un caz concret de iraționalitate administrativă.

Această situație impune intervenția Parlamentului pentru a corecta defectul, acționând ca un mecanism de **corecție a iraționalității executive**, aliniindu-se perfect la criticile cetățenilor față de proasta guvernanță.

Principiul Contributivității, ca garanție a justiției actuariale, nu poate fi subminat de formalismul birocratic.

Capitolul II: Disecția disfuncționalității normative și injustiția contributivă

1. **Incompatibilitatea Art. 27(1) din HG cu Principiul Contributivității (L. 360/2023)**

Conflictul normativ dintre Legea nr. 360/2023 și HG nr. 181/2024 este centrat pe interpretarea Principiului Contributivității.

Legea stabilește clar că drepturile sociale sunt generate de contribuțiile plătite.

În cazul condițiilor speciale de muncă, angajatorul plătește o contribuție majorată de 8% pentru zilele lucrate în medii de risc.

Art. 27, alin. (1) din Normele metodologice impune, însă, o condiție de validare care depășește sfera legală: recunoașterea stagiului special se face numai dacă activitatea s-a desfășurat „pe toată durata programului normal de lucru dintr-o lună”.

Această condiție administrativă strictă, prin impunerea unui prag absolut, anulează efectul juridic al contribuției plătite.

În practică, chiar dacă angajatorul a plătit contribuția de 8% pentru 20 din 21 de zile lucrătoare, angajatul pierde recunoașterea integrală a stagiului special pentru întreaga lună, ceea ce reprezintă o viciere a esenței dreptului de asigurări sociale.

2. Studiile de caz care demonstrează in justiția socială

Impactul prevederii restrictive din HG a fost resimțit imediat de numeroase categorii profesionale expuse la risc, evidențiind o profundă in justiție socială.

Cazul 1: Activități inerente muncii (instructaj și mentenanță)

Este recunoscut faptul că angajații în condiții speciale nu pot fi expuși continuu la risc. activitățile de pregătire profesională, instructaj lunar de protecție a muncii, cursuri de pregătire sau mentenanță sunt activități obligatorii și necesare.

Dacă angajatul este pontat într-o zi lucrătoare din lună ca desfășurând activitate în condiții normale (de exemplu, participând la instructaj), iar angajatorul achită contribuția de 8% doar pentru perioada efectiv lucrată în condiții speciale, angajatul nu va fi considerat că a lucrat în condiții speciale pe întreaga durată a lunii.

Aceasta este o **aplicare formalistă care penalizează angajatul pentru respectarea obligațiilor de pregătire**, contrazicând logica elementară a raporturilor de muncă.

Cazul 2: Măsuri economice și reducerea programului de lucru

Situația devine și mai gravă în contextul crizelor economice.

S-a raportat cazul CFR Marfă, unde a fost aplicată reducerea programului de lucru cu 4 zile pe lună, conform prevederilor Codului Muncii (Art. 53(3), Legea 53/2003).

Angajatorul a plătit contribuția de 8% proporțional cu zilele lucrate în grupa specială.

Cu toate acestea, din cauza prevederilor Art. 27 din HG nr. 181/2024, salariații nu au mai figurat în evidențele CNPP ca fiind încadrați în grupa specială, în ciuda faptului că plățile fuseseră efectuate pentru perioada menționată.

Această situație demonstrează o **eroare administrativă severă**, în care nevoia de a simplifica sarcina birocratică a Casei de Pensii (prin adoptarea unei reguli binare: 100% sau 0%) a sacrificat principiile de justiție socială și echitatea drepturilor.

O guvernare rațională, așa cum o cere **orice cetățean**, nu trebuie să prioritizeze eficiența birocratică în detrimentul rigorii juridice și a drepturilor cetățenilor.

Refuzul recunoașterii stagiului special afectează direct calculul stagiului complet de cotizare contributiv (Art. 3 lit. s)) și dreptul la reducerea vârstei standard de pensionare.

Capitolul III: Evaluarea propunerii legislative și restabilirea rațiunii normative

1. Modificarea art. 55, alin. (3) din Legea Nr. 360/2023

Propunerea legislativă urmărește eliminarea viciului normativ prin intervenția directă asupra legii primare, evitând astfel subminarea drepturilor prin acte normative subordonate.

Proiectul de lege propune înlocuirea textului existent al Art. 55, alin. (3) din Legea nr. 360/2023 cu următorul:

*„Art. 55. (3) Activitățile desfășurate la locurile de muncă prevăzute la art. 28 alin. (1) lit. d) și f) -1) se consideră în condiții speciale de muncă numai dacă acestea se desfășoară în aceste condiții, **pe durata programului normal de lucru, stabilit prin acte normative specifice domeniului respectiv de activitate.**”*

Prin această modificare, se elimină condiția rigidă, stabilită la nivel de Norme, care făcea referire la „o lună”, și se leagă recunoașterea stagiului de durata programului normal de lucru, așa cum este el definit sectorial.

Aceasta asigură o **recunoaștere proporțională** a stagiului special, conform contribuției de 8% plătite efectiv de angajator.

2. Alinierea la principiile raționalității prin corecția legii

Adoptarea propunerii legislative reprezintă o victorie a rațiunii normative și o aliniere esențială la fundamentele Programului R.R.

a. Restabilirea calității legislației și a ierarhiei normative

Prin încorporarea reglementării clare direct în Lege, Parlamentul nu doar corectează o eroare, ci trasează o linie roșie pentru Executiv.

Cetățenii critică aspru faptul că puterea executivă își depășește atribuțiile.

Prevederea din HG (Art. 27(1)) era în esență *ultra vires* deoarece modifica un drept

fundamental instituit de Lege.

Prin modificarea Art. 55, alin. (3), Parlamentul **reafirmă controlul Legislativului** asupra drepturilor sociale și **limitează arbitrarul Executivului** în emiterea normelor de aplicare.

Aceasta este o măsură esențială pentru garantarea separării puterilor.

b. Valorizarea muncii și a contribuției

Măsura protejează lucrătorii români valoroși în domeniile strategice de a fi penalizați pentru formalisme minore.

Propunerea garantează că efortul lor, cuantificat prin contribuția suplimentară de 8%, este recunoscut integral.

Această abordare susține viziunea cetățenilor de a combate nonvalorile și de a asigura că românii valoroși nu sunt „furați” sau „batjocoriți” de un sistem administrativ ineficient.

Capitolul IV: Matricea de contrast: alinierea rezultatelor propunerii cu așteptările cetățenilor

Analiza rezultatelor adoptării propunerii legislative în raport cu dezideratele de raționalitate ale cetățenilor demonstrează un nivel înalt de compatibilitate strategică.

1. Raționalitatea vs. Formalismul administrativ

Adoptarea propunerii elimină o reglementare irațională (penalizarea contribuțiilor plătite) printr-o intervenție legislativă bazată pe **rațiune juridică** (respectarea contributivității).

Aceasta se aliniază la obiectivul cetățenilor de a stopa rezultatele iraționale generate de o administrație slabă.

Propunerea demonstrează un angajament față de *rigoarea* necesară în construcția normativă, înlocuind o regulă rigidă, bazată pe prezența fizică calendaristică, cu o regulă flexibilă, bazată pe realitatea plăților și a programului normal de lucru.

2. Echitatea socială vs. Confiscarea contribuțiilor

Propunerea este un act de restabilire a echității.

Prin garantarea recunoașterii stagiului pentru zilele efectiv plătite (chiar și în cazuri de reducere a programului, cum s-a întâmplat la CFR Marfă), se apără interesele muncitorilor din condiții grele.

Aceasta contribuie la obiectivul societății de a proteja românii valoroși și de a garanta echilibrul vârstelor, luptând împotriva ideii că statul român continuă să fie „jefuit de valori imense” prin decizii guvernamentale iresponsabile.

3. Calitatea legislației și coerența normativă

Prin includerea definiției clare în legea primară, se asigură coerența normativă și se previne reparația unor contradicții administrative.

Acest act consolidează încrederea în Lege, contrastând cu critica societății conform căreia guvernării devalizează bunurile țării și legiferează în mod defectuos.

Un sistem de pensii stabil și echitabil este vital pentru a contracara pesimismul alarmant și neîncrederea în conducătorii alesi sau numiți.

Tabelul 1: Alinierea propunerii legislative la așteptările cetățenilor români

Principiu	Obiectiv relevant	Mecanismul propunerii	Grad de aliniere
Rațiunea guvernanței	Eliminarea reglementărilor iraționale, combaterea politicianismului.	Corectează un viciu administrativ sever (conflict HG vs. Lege) prin acțiune legislativă decisivă.	Puternică
Justiția contributivă	Drepturile se cuvin în baza contribuțiilor plătite.	Garantează recunoașterea stagiilor speciale proporțional cu contribuția plătită (8%).	Directă și esențială

Principiu	Obiectiv relevant	Mecanismul propunerii	Grad de aliniere
Calitatea actului normativ	Stabilitate, coerență, limitarea arbitrarului Executiv.	Consolidează definiția stagiului special în Legea primară, evitând interpretări abuzive ulterioare.	Ridicată

Capitolul V: Argumente PRO și CONTRA adoptării propunerii legislative

1. Argumente PRO adoptare

A. Argumente juridice decisive

a. Restabilirea ierarhiei și legalității

Propunerea elimină o prevedere din HG care contravine legii primare și unui principiu fundamental, reafirmând supremația Legii.

b. Onorarea principiului contributivității

Asigură respectarea strictă a Art. 2 lit. c) din L. 360/2023, legând explicit dreptul la stagiul special de plata contribuției suplimentare de 8%.

c. Protecția drepturilor câștigate

Apără dreptul la calculul corect al stagiului complet de cotizare contributiv (Art. 3 lit. s)) necesar pentru reducerea vârstei de pensionare.

B. Argumente administrative și de guvernanță

a. Reducerea litigiilor

Oferă CNPP o bază legală clară, bazată pe „acte normative specifice domeniului”, minimizând numărul de contestații și litigii care ar fi generate de regula lunară rigidă.

b. Creșterea predictibilității

Consolidează sistemul prin prevenirea erorilor administrative ulterioare, obligând Executivul să emită norme în deplină concordanță cu Legea.

C. Argumente politice și de justiție socială

a. Act de reparație socială

Corectează o nedreptate gravă suferită de muncitorii din condiții speciale (inclusiv cazul CFR Marfă), întărind încrederea publică în stat.

b. Promovarea Rațiunii

Măsura demonstrează că Legislativul se opune deciziilor iraționale și politicianismului criticat de societate.

2. Argumente CONTRA adoptare (riscuri și costuri)

A. Riscuri administrative imediate

Sarcina recalculării

Propunerea va impune Casei Naționale de Pensii Publice o sarcină administrativă semnificativă și urgentă, constând în identificarea și recalcularea stagiilor de cotizare afectate retroactiv, începând cu septembrie 2024, ceea ce poate genera întârzieri în procesarea dosarelor noi.

B. Riscuri bugetare

Impactul cheltuielilor imediate

Recunoașterea stagiilor pierdute va permite unui număr de asigurați să iasă la pensie mai devreme.

Deși aceste costuri sunt justificate de contribuțiile plătite deja, ele reprezintă o cheltuială suplimentară imediată care trebuie gestionată rațional în bugetul asigurărilor sociale.

C. Riscuri de implementare

Necesitatea alinierii normelor secundare

Este necesar ca Executivul să modifice rapid HG 181/2024 pentru a alinia Art. 27 la noul conținut al Art. 55(3).

Orice decalaj temporal sau interpretare întârziată a noii legi poate crea o scurtă perioadă de incertitudine.

Capitolul VI: Concluzii și recomandare strategică finală

1. **Recomandare: ADOPTAREA IMEDIATĂ A PROPUNERII LEGISLATIVE**

Pe baza analizei juridice detaliate și a alinierii strategice cu obiectivele de guvernare rațională ale societății civile, se impune adoptarea fără întârziere a propunerii legislative de modificare a Art. 55, alin. (3) din Legea nr. 360/2023.

2. **Motivația politică (coerența cu așteptările societății civile)**

Adoptarea acestei propuneri este un act politic necesar pentru a demonstra că statul român este un garant credibil al drepturilor sociale, în contrast cu eșecurile guvernamentale anterioare criticate de cetățeni.

Prin corectarea unei prevederi administrative iraționale și inechitabile, Parlamentul reafirmă angajamentul față de Principiul Contributivității, apărând muncitorii din condiții dificile.

Politic, măsura consolidează încrederea publică și marchează o distanțare de practicile politicianiste care au permis emiterea unor acte normative defectuoase, îndeplinind astfel un deziderat major al societății civile.

3. **Motivația administrativă (eficiență și previzibilitate)**

Deși se generează o sarcină de recalculare pe termen scurt, beneficiul administrativ pe termen lung este semnificativ.

Prin introducerea unei definiții clare în Legea primară, sistemul public de pensii câștigă în **predictibilitate** și rigoare.

Se reduc costurile asociate litigiilor, iar CNPP primește instrumentul legal necesar pentru a administra drepturile în mod echitabil, bazat pe contribuția efectivă plătită.

Aceasta este o demonstrație a gestionării raționale a resurselor și a luptei împotriva birocrăției excesive, în spiritul viziunii cetățenilor.

4. **Motivația juridică (respectarea Constituției și a Legii)**

Motivația juridică este incontestabilă.

Prevederea din HG (Art. 27(1)) a încălcat ierarhia normativă și un principiu fundamental al Legii (contributivitatea).

Intervenția Parlamentului este singurul mecanism legal prin care se poate remedia acest viciu și se poate asigura că reglementările secundare nu subminează drepturile cetățenilor.

Legea adoptată va servi ca bază legală solidă pentru recunoașterea integrală a stagiilor, conform Art. 2, lit. c) din L. 360/2023, respectând principiul constituțional al legalității și al justiției sociale.

Capitolul VII: Măsuri complementare sugerate (extinderea rațională a guvernării)

Pentru a asigura că această corecție devine parte dintr-un model de guvernare rațională, se recomandă adoptarea următoarelor măsuri:

1. **Revizuirea urgentă a normelor de aplicare**

Guvernul trebuie să emită rapid o Hotărâre de Guvern de modificare a HG nr. 181/2024, pentru a alinia Art. 27 la noul conținut al Legii, eliminând orice ambiguitate formală și asigurând aplicabilitatea imediată.

2. **Audit complet de compatibilitate normativă**

Se impune realizarea unui audit juridic complet al întregii Hotărâri de Guvern (HG 181/2024), pentru a identifica și elimina orice altă prevedere care încalcă, prin formalism excesiv, principiul contributivității sau care creează obstacole administrative iraționale.

Mai jos regăsiți propunerea de completare a textului art. 55 alin. (3) justificată din perspectivă juridică (principiul contributivității), administrativă (evitarea rezultatelor inechitabile generate de formalismul din norma secundară) și socială (se protejează drepturile angajaților expuși riscului).

Amendamentul propus este redactat în manieră normativă, completă și integrabilă în forma inițiatorului, soluționând conflictul creat între lege și normele de aplicare, menținând în același timp trimiterea la acte normative sectoriale pentru definirea programului normal de lucru.

Adoptarea amendamentului va impune măsuri administrative de implementare (alinierea HG 181/2024, proceduri CNPP, posibilă recalculare), dar restabilește principii de echitate și predictibilitate

în aplicarea drepturilor la pensie.

PROPUNERE DE COMPLETARE

Legea nr. 360/ 2023 privind sistemul public de pensii	Textul integral al articolului astfel cum există acesta în forma inițiatorului	Textul integral al articolului care conține amendamentele propușe marcate cu bold	Motivarea și argumentarea amendamentelor
Art. 55 (3) Activitățile desfășurate la locurile de muncă prevăzute la art. 28 alin. (1) lit. d) și f)-l) se consideră în condiții speciale de muncă numai dacă acestea se desfășoară în aceste condiții, pe toată durata programului normal de lucru dintr-o lună.	(3) Activitățile desfășurate la locurile de muncă prevăzute la art. 28 alin. (1) lit. d) și f) - l) se consideră în condiții speciale de muncă numai dacă acestea se desfășoară în aceste condiții, pe durata programului normal de lucru, stabilit prin acte normative specifice domeniului respectiv de activitate.	Art. 55 alin. (3) - Activitățile desfășurate la locurile de muncă prevăzute la art. 28 alin. (1) lit. d) și f)-l) se consideră în condiții speciale de muncă numai dacă acestea se desfășoară în aceste condiții, pe durata programului normal de lucru, stabilit prin acte normative specifice domeniului respectiv de activitate. În situațiile în care, într-o lună calendaristică, asiguratul a desfășurat în majoritatea zilelor lucrătoare activitate în condiții speciale de muncă și angajatorul a virat contribuția suplimentară prevăzută de lege (8%) pentru zilele efectiv lucrate în astfel de condiții, stagiul respectiv se recunoaște proporțional cu numărul de zile lucrate în condiții speciale, fără a se solicita prezența continuă pentru întreaga lună atunci când întreruperile au avut caracter obligatoriu sau sunt determinate de măsuri legale.²	Motivare juridică și administrativă: 1) Respectarea principiului contributivității - Legea nr. 360/2023 consacră drepturile de asigurări sociale în funcție de contribuțiile plătite. Norma din HG care cere „pe toată durata programului normal de lucru dintr-o lună” produce efectul de a confisca dreptul la recunoaștere a stagiului, deși contribuțiile (8%) au fost plătite pentru zilele efectiv lucrate. 2) Eliminarea formalismului administrativ - amendamentul introduce recunoașterea proporțională a stagiului în raport de zilele efectiv lucrate în condiții speciale, respectând plata contribuției, precum și o excepție clară pentru activități obligatorii (instruire, cursuri interne, mentenanță) și pentru reduceri/ajustări ale programului impuse legal (ex. art. 53(3) din Codul Muncii - reducere program de lucru), soluții semnalate în practica prezentată în documentele atașate (CFR Marfă). 3) Conformitate tehnică și securitate juridică 3 formularea propusă păstrează trimiterea la „acte normative specifice domeniului” pentru definirea programului normal, dar elimină condiția rigidă calendaristică „pe toată durata unei luni”, astfel încât recunoașterea stagiului să poată fi aplicată proporțional, pe baza contribuțiilor efectiv plătite. 4) Impact practic - se reduce numărul de litigii și contestații (CNPP primește baza legală pentru recunoaștere proporțională), se restabilește echitatea pentru angajați din domenii cu activități de instruire/mentenanță sau în situații de reducere legală a programului; costuri bugetare posibile dar justificate prin principiul contributivității.

² de ex. instruire obligatorie, mentenanță, reduceri de program prevăzute de lege